

Qarabağın görkəmli simaları

Barat Şəkinskaya (1914-1999)

Barat Həbib xan qızı Şəkinskaya 28 iyun 1914-cü ildə Şuşada anadan olmuşdur. Anası Gövhər xanım Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin əmisi qızıdır. Barat xanım ilk təhsilini Şuşada almışdır. Atası Həbib xan, 1920-ci il aprelin 28-də bolşeviklər Bakımı zəbt edərkən qaçaq düşüb.

Barat Şəkinskaya hələ uşaq ikən 1920-ci ildə Şuşada göstərilən "Şəbih" tamaşasında Səkinə rolunda iştirak edib. O, ilk təhsilini Şuşada alıb. 1920-ci il avqustun 21-də anası uşaqları Barat, Səriyyə və Süleymanla birlikdə Şuşanı tərk edərək, Ağdamın Göytəpə kəndinə gedirlər. 1923-cü ildə isə Gəncəyə köçürlər. Həmin il sentyabrın 1-də Gəncədəki 2 sayılı, birinci dərəcəli qız məktəbində dərsə başlayıb. 1927-ci ildə Gəncədə pedaqoji məktəbə qəbul olunub. Həm məktəbin, həm də şəhərin müxtəlif dram dərnəklərində həvəskar aktrisa kimi çıxış etməyə başlayıb. 1929-cu il sentyabrın 18-də Gəncə Həmkarlar İttifaqının "Fəhlə klubu"nda aktrisa ştatına götürülmüşdür. 1930-cu il iyunun 25-də Pedaqoji məktəbi bitirərək, Sərkər kənd məktəbinə müəllim göndərilir. Eyni zamanda, "Qadınlar klubu"nun, "İşçi klubu"nun və "Dəmiryolçular klubu"nun dram dərnəklərində həvəskar aktrisa kimi fəaliyyətini artırır. 1933-cü il yanvarın 7-də Gəncə Türk İşçi Teatrosunun truppasına aktrisa götürülür. 1935-ci il fevralın 23-də Lavrenti Beri ya adına Gəncə Dövlət Dram Teatrından işdən çıxıb, tibb təhsili almaq məqsədi ilə Bakıya gəlir. 1935-ci il sentyabrın 1-də Akademik Milli Dram Teatrının aktyor truppasına aktrisa qəbul olunur.

Aktrisa Moris Meterlinqin "Göy quş" (Tilt), Şekspirin "Kral Lir" (Kardeliya), "Romeo və Cülyetta" (Cülyetta), "Otello" (Dezdemon), "On ikinci gecə" (Viola), "Polad qartal" (Şəfiqə), Şillerin "Məkr və məhəbbət" (I.ii-

za), Karlo Haldoninin "Mehmanxana sahibəsi" (Mirandolina), Lope de Vega'nın "Rəqs müəllimi" (Florela), Aleksandr Ostrovskinin "Günahsız müqəssirlər" (Kruçinina) pyeslərinin tamaşalarında əsas rolların ifaçısı olub. Aktrisa çoxlu sayda uşaq rolları da oynayıb.

"Azərbaycan səhnəsinin Cülyettası" deyə çağırılan Barat Şəkinskaya 1935-ci ildən xalq artisti Mustafa Mərdanovun təşəbbüsü ilə radio verilişlərinə cəlb olunub. Aktrisanın iştirak etdiyi "Arxip baba və Lyonka", "Ad günü", "Köhnə qala", "Çippolino", "Buratino", "Sirk gəlir" və onlarca bu səpili tamaşalar teleradio şirkətinin qızıl fondunda qorunub saxlanılır. Yaradıcılığının əsas dövrü 1935-ci ildən etibarən Akademik Milli Dram Teatrı ilə bağlı olub. Barat Şəkinskaya həm də Azərbaycanın ilk travisti - oğlan rolları oynayan aktrisası olub. 1937-ci il yanvarın 14-də milli teatr tariximizə "Azərbaycan səhnəsinin Cülyettası" kimi şərəfli əbədiyyət səhifəsi yazılıb. Onun Gəncə teatrında Kostya, Bakıda 1939-cu ildə oynadığı Napoleon obrazları yüksək bədii-estetik məziyyətləri ilə Azərbaycan teatr tarixinə yazılıb. 1943-cü ildə Gəncəyə qayıtdıqdan sonra buradakı Dövlət teatrının yaradıcı kollektivinə üzv olur və Bahar ("Bahar") və Hürü ("Məhəbbət") rollarının ifaçısı olur.

1944-cü il dekabrın 18-də Barat Şəkinskaya köçürmə yolu ilə Gəncə teatrından Akademik Milli Dram Teatrına keçir.

1956-cı il iyulun 12-də Barat Şəkinskaya ərizə yazaraq məzuniyyətə gedir. Lakin məzuniyyətdən sonra işə qayıtmayaraq teatrdan çıxır. Dörd il "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında aktrisa, Filarmoniyada aparıcı, yenidən açılan televiziya da diktör işləyir. Daşkənddə keçirilən Beynəlxalq kino festivalı günlərində iştirak etmişdir.

1960-cı il oktyabrın 27-də Mehdi Məmmədov Akademik Teatra baş rejissor təyin edildikdən sonra teatrdan getmiş bir neçə sənətkar, o cümlədən Barat Şəkinskaya teatra qayıdırlar.

Barat Şəkinskaya Azərbaycanın bir sıra məşhur, dillər əzbəri olan filmlərində maraqlı obrazlar canlandırıb. "Görüş" (1955), "O olmasın, bu olsun" (1956), "Qızmar günəş altında" (1957), "Kölgələr sürünür" (1958), "Qəribə əhvalat" (1960), "Telefonçu qız" (1962), "Azəri teatrının ustaları" (1966), "Evin kişisi" (1978), "Onun bəlalı sevgisi" (1980), "Üzeyir ömrü" (1981) filmlərində Barat xanımın oynadığı rollar film tariximizin qiymətli incilərindəndir. Barat Şəkinskaya 23 yaşında 4 may 1940-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti, 21 iyul 1949-cu ildə Xalq Artisti fəxri adlarına layiq görüldü. Sənətə böyük ehtiramı olan Barat Şəkinskaya elə bu məhəbbət üzündən də səhnəni tərk edib. Aktrisanın 70-ci illərdə səhnə ilə vidalaşma səbəbini İlham Rəhimli belə izah edir: "Səbəbini bir dəfə ondan soruşdum. Dedi ki, bir gün məşqdə idim. Məşq gedirdi. Mən bir də gördüm yuxu mənə basdı. Əsnədim möhkəm. Çöndüm sağa baxdım, sola baxdım ki, mənə görünmədi ki? Öz-özümə dedim ki, hə Barat, səninki burada qurtardı".

Xalq Artisti Barat Şəkinskaya 14 yanvar 1999-cu ildə vəfat edib